

НАЦІОНАЛЬНИЙ ЮРИДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ЯРОСЛАВА МУДРОГО

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ СУДОВОГО ПРАВА

Матеріали X міжнародної
науково-практичної конференції

(25 квітня 2025 р.)

НАЦІОНАЛЬНИЙ ЮРИДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ЯРОСЛАВА МУДРОГО
Кафедра кримінального процесу

НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ ПРАВА
КИЇВСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО УНІВЕРСИТЕТУ
ІМЕНІ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА
Кафедра юстиції

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
«ОДЕСЬКА ЮРИДИЧНА АКАДЕМІЯ»
Кафедра організації судових, правоохоронних органів та адвокатури
НІМЕЦЬКО-УКРАЇНСЬКЕ ОБ'ЄДНАННЯ ЮРИСТІВ
ГО «СТАЛЕ ПРАВОСУДДЯ»

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ СУДОВОГО ПРАВА

Матеріали X міжнародної науково-практичної конференції

(25 квітня 2025 р.)

Харків
«Право»
2025

Відповідальна редакторка *Л. М. Москвич*

Актуальні проблеми судового права : матеріали X міжнар.
А43 наук.-практ. конф. (25 квіт. 2025 р.) / [відп. ред. Л. М. Москвич] ;
Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого, Каф. кримін. процесу ;
Навч.-наук. ін-т права Київ. нац. ун-ту ім. Т. Шевченка, Каф. юстиції ;
Нац. ун-т «Одеська юрид. акад.», Каф. орг. суд., правоохорон.
органів та адвокатури ; Нім.-Укр. об-ня юристів ; ГО «Стале правосуддя». –
Харків : Право, 2025. – 376 с.

ISBN 978-617-8612-04-7

Збірник містить матеріали Десятої міжнародної науково-практичної конференції з актуальних проблем судового права, у якій взяли участь відомі вітчизняні та зарубіжні науковці та практики. Організаторами заходу виступили кафедра кримінального процесу Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого, кафедра юстиції ННІ права Київського національного університету імені Тараса Шевченка, кафедра організації судових, правоохоронних органів та адвокатури Національного університету «Одеська юридична академія», Німецько-Українське об'єднання юристів і ГО «Стале правосуддя». В основу видання покладено доповіді, виголошені учасниками конференції, які торкаються різноманітних аспектів судового права.

УДК 349.42

Матеріали викладено в авторській редакції.
Відповідальність за їхню якість, достовірність,
відсутність текстових запозичень несуть автори.

Відеозапис конференції за посиланням:

© Національний юридичний університет
імені Ярослава Мудрого, 2025

ISBN 978-617-8612-04-7

© ТОВ «Видавничий дім «Право», 2025

суду з прав людини при вирішенні справ адміністративної юрисдикції на національному рівні: роль, функції Верховного Суду України. *Вісник Верховного Суду України : офіційне науково-практичне видання*. Київ, 2012. № 11 (147). С. 31–36.

Науковий керівник: д.ю.н., професор кафедри адміністративного права та адміністративної діяльності О. М. Шевчук

Божко А. В.,
аспірант 2 курсу кафедри права
Приватного вищого навчального закладу
«Європейський університет»,
Адвокат

ПРОФЕСІЙНА КУЛЬТУРА АДВОКАТА В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

Умови воєнного стану, в яких тривалий час функціонує наша держава, закономірно відобразилися на всіх без виключення її сферах і загострили питання захисту прав та свобод громадян. Його належне забезпечення входить до кола відання різних державних і недержавних інституцій, вагоме місце серед яких відведено адвокатурі та її представникам – адвокатам. Численні міжнародні стандарти наголошують на особливій ролі адвокатів у суспільстві, заснованому на повазі до верховенства права. А Європейський суд з прав людини послідовно сповідує свою усталену позицію про важливу роль адвокатів у здійсненні правосуддя, елементами якої є «особливий характер адвокатської професії» [1], а також «стримана, чесна та гідна поведінка/професійна діяльність адвоката» [2].

Виклики, зумовлені повномасштабною війною, спонукали адвокатську спільноту, як і представників інших сфер діяльності, до різних ініціатив та проєктів, які загалом не властиві адвокатам в умовах мирного часу. Так, у пресі та науковій літературі можна зустріти чимало інформації про всілякі заходи благодійного характеру, які реалізують представники адвокатури, що спрямовані на підтримку колег і громадян України, допомогу (фінансову, матеріально-технічну, організаційну,

психологічну) їм та їхнім родинам [3; 4]. Це свідчить про активну громадянську позицію, небайдужість, високий рівень громадянської свідомості адвокатської спільноти. Водночас, існує і зворотний бік – вітчизняні адвокати вдаються до практик, які є сумнівними з точки зору закону та суперечать цінностям адвокатської професії. Непоодинокими, на жаль, також є випадки співпраці адвокатів з країною-агресором. Одним із таких прикладів, що отримав інформаційний розголос, є за судження до 14 років тюрми за ч. 7 ст. 111–1 Кримінального кодексу України адвоката, який шпигував на Донеччині [5]. Сукупно, ці два полярні явища є характеристиками, що охоплюються змістом такої доволі ємкої та складної категорії як професійна культура адвоката, яка в своїй основі виходить далеко за рамки суто юридичної науки. Відносно неї, її розуміння та значення, у науковій літературі існує обмежена кількість думок.

Якщо звернутися до праць професорки Бакаянової Н. М., то вона опосередковано звертає увагу на те, що «будь-яка професійна діяльність містить багато аспектів: зокрема, економічний, соціологічний, етичний, психологічний, навіть фізіологічний і т.і. ...Поняття «професія» пов'язано із спеціальною підготовкою, володінням спеціальними знаннями, компетенціями та етичними правилами, що для «заняття» є бажаним, але не завжди обов'язковим» [6]. Водночас вона цитує слова відомого українського адвоката – Й. Л. Бронза, який приділяв особливу увагу адвокатській етиці та зазначав, що «адвокат повинен бути людиною грамотною і освіченою в широкому розумінні слова – знати історію, літературу, бажано мистецтво, бажано мови, мати аналітичний розум, навички ораторського мистецтва, крім того, мати відповідні людські якості, бути сумлінним, пунктуальним і комунікабельним. Адвокат повинен у собі поєднувати риси дипломата – вміння згладити гострі кути тоді, коли це на користь клієнту» [6].

Наведені вище характеристики як певні вимоги та побажання до особистості ідеального адвоката є складниками його професійної культури, яка, на думку В. Сущенка, полягає в «в опануванні кожним правником системи загальнокультурних і професійних цінностей, створених та сформованих різними поколіннями етнічних, національних і регіональних людських спільнот, а також носіями цієї професії». Відштовхуючись від такого розуміння, вчений пропонує власне бачення внутрішньої структури професійної культури адвоката, яку формують такі фундаментальні складові:

– етична; – естетична; – релігійна; – політична; – економічна; – мовна (комунікаційна); – фізична; – правова [7].

Очевидно, що в у мовах війни, враховуючи наведені на початку цієї роботи приклади, незважаючи на важливе значення усіх без винятку перелічених складових професійної культури адвоката, особливої уваги заслуговує саме політична культура. Її різновидом, що розглядається як її вищий щабель, є громадянська культура. Саме вона характеризує особу адвоката, та й не тільки, у контексті його відношення до процесів державотворення, залученості, як у формі активної участі в цих процесах, так і повної інертності, байдужості до того, що відбувається у державі. Для адвокатів, які виконують функцію правозахисту, важливим є не лише усвідомлення ролі їх професії у суспільстві, а й глибоке переконання в наявності у них взаємозв'язків з державою, її підтримку, зрештою, громадянських обов'язків. Це не означає, що адвокат повинен цілковито погоджуватися з політикою чи діями представників влади. Проте, будь-які прояви незгоди, критика тощо повинні в своїй формі та змісті базуватися на розумінні того, що сам адвокат є частиною того суспільства і тієї держави, в якій він живе та працює. А тому, повага до них є повагою до себе.

Список використаних джерел:

1. Case of Lekavičienė v. Lithuania (Application no. 48427/09). 27.06.2017. URL: <https://hudoc.echr.coe.int/eng#%7B%22itemid%22%3A%5B%22001-174616%22%5D%7D> (дата звернення 11.04.2025).
2. Case of Casado Coca v. Spain (Application no. 15450/89). 24.02.1994. URL: <https://hudoc.echr.coe.int/eng#%7B%22sort%22%3A%5B%22kdate%20Descending%22%5D%22itemid%22%3A%5B%22001-57866%22%5D%7D> (дата звернення 11.04.2025).
3. Сергет Ю. Адвокатура України під час воєнного стану. *Офіційний сайт Національної асоціації адвокатів України*. 03.10.2023. URL: <https://unba.org.ua/publications/8390-advokatura-ukraini-pid-chas-voennogo-stanu.html> (дата звернення 11.04.2025).
4. Khotynska-Nor O., Bakaianova N., Transformation of Bar in Wartime in Ukraine: on the Way to Sustainable Development of Justice (On the Example of Odesa Region). *Access to Justice in Eastern Europe*. 2022. № 3(15). P. 146–154.
5. За матеріалами СБУ 14 років тюрми отримав юрист-коллаборант, який шпигував за блокуваннями у Краматорську і планував втечу до рф. Офіційний сайт Служби безпеки України. 22.08.2024. URL: <https://ssu.gov.ua/novyny/za-materialamy-sbu-14-rokiv-tiurmy-otrymav-yurystkolaborant-yakyyi>

shpyhuvav-za-blokpostamy-u-kramatorsku-i-planuvav-vtechu-do-rf (дата звернення 11.04.2025).

6. Бакаянова Н. М. Питання загальної та професійної етики в адвокатській діяльності (пам'яті видатної людини – адвоката Йосипа Бронза). *Адвокатура: минуле, сучасність та майбутнє*: матеріали XIII Міжнародної наук.-практ. конф. (м. Одеса, 8 листопада 2024 р.). Одеса : Юридична література, 2024. С.1–5.

7. Сущенко В. Модель професійної культури адвоката: критерії та підходи. *Юридична газета*. 01.02.2017. №4–5. URL: <https://jur-gazeta.com/publications/practice/inshe/model-profesiynoyi-kulturi-advokata-kriteriyi-ta-pidhodi.html> (дата звернення 11.04.2025).

Науковий керівник: доктор юридичних наук, професор кафедри права Приватного вищого навчального закладу «Європейський університет» Антошкіна В. К.

Бондар Аліса,
*студентка 1 курсу ОР «Магістр»
Навчально-наукового інституту права
Київського національного університету
імені Тараса Шевченка*

ПРИНЦИП ДОБРОВІЛЬНОСТІ ШЛЮБУ: ЄВРОПЕЙСЬКИЙ ТА НАЦІОНАЛЬНИЙ ДОСВІД

Принцип добровільності шлюбу, який аналізується в даній роботі, охоплює такі основні складові як: вступ до шлюбу, збереження шлюбу і припинення шлюбних відносин. Втім, враховуючи національний та європейський досвід, такі складові принципу добровільності шлюбу часто по-різному трактуються, гарантуються та захищаються.

Розглядаючи перший аспект щодо добровільності вступу до шлюбу варто зазначити, що стаття 12 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод (далі – Європейська конвенція) [1] гарантує право чоловіка і жінки, які досягли шлюбного віку, на шлюб і створення сім'ї згідно з національними законами, які регулюють здійснення цього права. Так, згода є ключовою умовою для укладення шлюбу в усіх державах-членах Ради Європи, а примус відповідно порушував би визначене

Фідря Ю. О.

ДО ПИТАННЯ ОНОВЛЕННЯ СИСТЕМИ ДИСЦИПЛІНАРНИХ
СТЯГНЕНЬ СТОСОВНО СУДДІ 133

Хотенець П. В.

ДЕЯКІ МІРКУВАННЯ ПРО ДІАЛЕКТИКУ СУДОВОЇ
ТА ПРАВОВОЇ ПОЛІТИКИ 138

Хотинська-Нор О. З.

ЄДНІСТЬ СУДОВОЇ ПРАКТИКИ: ШЛЯХИ УДОСКОНАЛЕННЯ
ІНСТРУМЕНТАРІУ У СВІТЛІ ЄВРОІНТЕГРАЦІЙНИХ ПРАГНЕНЬ
УКРАЇНИ..... 140

Храпенко О. О.

КОНВЕНЦІЯ ПРО ЗАХИСТ ПРОФЕСІЇ АДВОКАТА:
ПЕРСПЕКТИВИ ДЛЯ УКРАЇНИ 142

Шевчук О. М., Євечук О. І.

ПРАВО НА СПРАВЕДЛИВИЙ СУД З ПИТАНЬ
ОРГАНІЗАЦІЇ ПРОТИДІЇ НАРКОЗЛОЧИННОСТІ:
АНАЛІЗ ОКРЕМИХ РІШЕНЬ ЄСПЛ 146

СТУДЕНТИ ТА АСПІРАНТИ

Афанасьєва В., Машаро О.

ПЕРЕХІДНЕ ПРАВОСУДДЯ І ВІДНОВЛЕННЯ ДОВІРИ
ДО СУДОВОЇ СИСТЕМИ 151

Басюк Ю. М.

ЕТИЧНІ МЕЖІ ПОВЕДІНКИ АДВОКАТА У СОЦІАЛЬНИХ
МЕРЕЖАХ В УМОВАХ ЦИФРОВІЗАЦІЇ СУСПІЛЬСТВА 154

Бєляєва К. О.

ДОВІРА ДО СУДУ В УКРАЇНСКОМУ СУСПІЛЬСТВІ:
ФАКТОРИ ТА ШЛЯХИ ПІДВИЩЕННЯ 159

Бідний Є. М.

НОВІ ПІДХОДИ ДО РОЗУМІННЯ ПОНЯТТЯ «МИТНИЙ
СПІР ЩОДО НАРАХУВАННЯ ТА СПРАВЛЯННЯ МИТНИХ
ПЛАТЕЖІВ» КРІЗЬ ПРИЗМУ ПРАКТИКИ ЄСПЛ 162

Божко А. В.

ПРОФЕСІЙНА КУЛЬТУРА АДВОКАТА В УМОВАХ
ВОЄННОГО СТАНУ 166

Бондар Аліса

ПРИНЦИП ДОБРОВІЛЬНОСТІ ШЛЮБУ: ЄВРОПЕЙСЬКИЙ
ТА НАЦІОНАЛЬНИЙ ДОСВІД 169